

Fizikai Szemle

MAGYAR FIZIKAI FOLYÓIRAT

A Matematikai és Természettudományi Értesítész Akadémia 1882-ben indította
A Matematikai és Fizikai Lapokat Eötvös Loránd 1891-ben alapította

SZERKESZTŐSÉG:

Felélő szerkesztő: Iglói Ferenc főszerkesztő

Olvasószerkesztő: Bodrog Zoltán

Technikai szerkesztő: Hock Gábor

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Asbóth János, Biró László Péter, Csengeri Kamilla, Czitrovsky Aladár, Gyürky György, Horváth Dezső, Horváth Gábor, Járai-Szabó Ferenc, Kiss Ádám, Kopasz Katalin, Neda Zoltán, Ormos Pál, Pálfalvi László, Pásztor Gabriella, Sándor Bulcsú, Simon Ferenc, Simon Péter, Sódor Ádám, Sükösd Csaba, Szabó Gábor, Takács Gábor, Trócsányi Zoltán, Ujvári Sándor

A beküldött tudományos, ismeretterjesztő és fizikatanítási cikkek a Szerkesztőbizottság, illetve az általa felkért, a témában elismert szakértő jóváhagyó véleménye után jelenhetnek meg.

Kiadja és terjeszti az Eötvös Loránd Fizikai Társulat,
1092 Budapest, Ráday utca 18. földszint III.

Telefon/fax: (1) 201-8682

Felélő kiadó: Groma István főtítkár

A Társulat és a folyóirat honlapja:

<http://fizikaiszemle.elft.hu>,

e-postacíme: elft@elft.hu

A folyóirat szerkesztőségi e-mail címe:

fsz_szerkesztok@elft.hu. A lapba szánt írásokat erre a címre kérjük. Kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. A szerzőknek tiszteletpéldányt küldünk.

Nyomdai előkészítés: Hock Gábor. *Nyomdai munkálatok:* OOK-PRESS Kft., *felélő vezető:* Szathmáry Attila ügyvezető igazgató. Előfizethető a Társulatnál vagy postautalványon a 10200830-32310274-00000000 számú egyszámlán. Az egyes számok ára: 1800,- Ft (a dupla számoké 3600,- Ft) + postaköltség.

HU ISSN 0015-3257 (nyomtatott)

HU ISSN 1588-0540 (online)

A lapot az MTA Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) archiválja

A címlapon:

LEP-esemény az OPAL detektor észlelésében, amelynek során egy elektron-pozitron ütközésben W^+W^- bozonpár keletkezik, majd négy kvarkra bomlik

TARTALOM

Bérczi Szaniszló: Ősfizika: A gondolkodás megalapozása kimondható fogalmakkal 181
A cikk a nyelvi evolúció kutatásának néhány alapvető megállapítását kívánja bemutatni egy alapvetően természettudományos háttérű olvasókörösközés számára. Az ismertetett teória alapgondola az, hogy bár a nyelv maga folyamatosan változik, a legalsó, legősibb réteg mind a mai napig jelen van és felismerhető. Ennek struktúrája leképezi a nyelv kialakulásakor a nyelvi közlés szempontjából legfontosabb jelenségek körét – ez az „ősfizika”.

Földes István: Néhány szó a lézeres fúzióról 188
Az energiaválság és a klimatikus katasztrófa mindenhol ráirányította a figyelmet az új, a légkört kevésbé szennyező energiaforrásokra. A fúziós energia egy ilyen lehetőséget jelent, ahol az elmúlt években a kísérleti megvalósításban áttörést sikerült elérni. Az ezzel kapcsolatos kérdésekről szól az írás.

Horváth Dezső: Milyen nehezek a gyenge bozonok? 191
A gyenge kölcsönhatás közvetítő három részecskéről, a gyenge bozonoknak becézett W^+ , W^- és Z részecskékről tulajdonságairól szól a cikk. Ezek a részecskék egyáltalán nem gyengék, csak nagyon nehezek, azaz nagy a tömegük, és emiatt látszik gyengének kis energiánál az általuk közvetített erő.

Illy József: Michelson, Morley és Miller. A híres kísérlet utóélete 198
Michelson és Morley 1887-es híres kísérletét Lord Kelvin tanácsát követve Morley és Miller 1902-öt követően négyszeres érzékenységgel berendezést építve megismételte. Ugyancsak vizsgálták a kísérlet eredményét egy magaslaton épített, könnyű szerkezetű kunyhóban és a Mount Wilson Observatóriumban is. Az eredmények későbbi, gyakran egymásnak ellentmondó értelmezéséről szól az írás.

A FIZIKA TANÍTÁSA

Pesthy Sándor Gergely, Pesthy Dorottya, Hömöstrei Mihály: A természettudományos érdeklődés és a kreativitás összefüggései – hogyan segítheti egymást a fizika- és rajztanár? 203
Az írásban egy középiskola diákjai esetén vizsgálják, hogy a kreativitás Torrance-féle négy komponense valamint egy rajzi feladat kritériumainak teljesítése hogyan függ össze a diákok fizika iránti attitűdjével, valamint a fizikából nyújtott teljesítményükkel.

Härtlein Károly: Hordó alakítása vákuummal, túlnyomással és lökeshullámmal 208
A cikk témája a nyomás, a nyomáskülönbség és az általuk létrehozott erők szerepeltetése a fizikaoktatásban. Ez az írás bemutatja, hogy mekkora erők hatnak a nyomással terhelt hordókra.

KÖNYVESPOLC

Radnóti Katalin: A zseni, aki megváltoztatta a történelmet 214
A Helikon Kiadó 2024-ben ismét kiadta William Lanouette Szilárd Leó életét feldolgozó könyvét.

HÍREK, ESEMÉNYEK

Beszámoló az Eötvös Loránd Fizikai Társulat 2025. május 10-ei küldöttgyűléséről 216

Sz. Bérczi: Primordial physics: The foundation of thinking in terms that can be spoken

I. Földes: A few words about laser fusion

D. Horváth: How heavy are the weak bosons?

J. Illy: Michelson, Morley and Miller. The afterlife of the famous experiment

TEACHING PHYSICS

S. G. Pesthy, D. Pesthy, M. Hömöstrei: The connections between scientific interest and creativity – how can physics and art teachers help each other?

K. Härtlein: Barrel shaping with vacuum, overpressure and shock wave

BOOKSHELF

K. Radnóti: The genius who changed history

NEWS, EVENTS

Delegate assembly of Roland Eötvös Physical Society

Fizikai Szemle
MAGYAR FIZIKAI FOLYÓIRAT

megjelenését támogatják:

KULTURÁLIS ÉS
INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

nka
Nemzeti Kulturális Alap

